

บทความวิจัย (Research Article)

รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย The Organizing Learning Experience Model for Enhancing Democratic Behavior of Early Childhood

ปิยลักษณ์ พุกษะวัน

Piyaluck Brikshavana

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding Author, e-mail: piyaluck_pong@yahoo.co.th

Received: February 29, 2020; Revised: April 14, 2020; Accepted: April 16, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยและทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มย่อย และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 2.1 การทดลองใช้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 2 จำนวน 29 คน โรงเรียนบ่อวิทย์บางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็ก

ปฐมวัย ใช้แบบแผนการวิจัยแบบกึ่งการทดลองแบบวัดซ้ำ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeatd Measures ANOVA) และ 2.2 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปกครอง 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการและทฤษฎีพื้นฐาน (2) จุดประสงค์ (3) เนื้อหา (4) ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ และ (5) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยรายด้านนั้นมีคะแนนประเมินพฤติกรรมแต่ละด้านสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พฤติกรรมประชาธิปไตย เด็กปฐมวัย

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop the organizing learning experience model for enhancing democratic behaviors in early childhood; 2) to implement the organizing learning experience model for enhancing democratic behavior with early childhood. The study was divided into 2 parts. Part 1: to develop the model by focus group form and the assessment of the organizing learning experience model and Part 2: to implement the organizing learning experience model with 2 steps: 2.1 the try-out with purposively selected 29 early childhood pupils at kindergarten level 2 of Bowithaya Bangrakam school, under Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 1, with instruments comprising the organizing learning

experience model for enhancing democratic behavior in early childhood plans and the democratic behavior assessment form. This research was a Quasi-experimental design. Statistical methods used in data analysis were the average value of standardized deviation and Repeated measures ANOVA. 2.2 The survey of parents' satisfaction, The research instruments were the parents' satisfaction questionnaire. The statistical data analysis were mean, and standard deviation.

The results of research were as follow. 1) The organizing learning experience model for enhancing democratic behavior in early childhood was composed of 5 elements: (1) the principles and theory-based, (2) purposes, (3) content, (4) steps of the organizing learning experience model, and (5) learning evaluation. 2) The sampling implement revealed that the result on each facet of democratic behavior in early childhood rated higher scores continuously, representing statistically significance at the level of 0.01. The overview and individual facet result of parents' satisfaction with early childhood democratic behavior on the organizing learning experience model for enhancing democratic behavior in early childhood were on the highest level.

Keywords: The Organizing Learning Experience Model, Democratic Behavior, Early Childhood

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การพัฒนาให้ประเทศเกิดความเจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศ ถ้าประชาชนในประเทศไม่มีความเข้าใจความหมายประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จะทำให้นำไปใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์ หรือใช้ได้เพียงการลอกเลียนรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่ไม่มีสาระแก่นสาร สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยูร ธมฺมปญฺโญ) (Sutanun, 2019) ได้กล่าวว่า ประชาธิปไตยเป็นการปกครองประเภทหนึ่งที่สำคัญกับสิทธิและหน้าที่ซึ่ง

เป็นสิ่งที่ติดตัวพลเมือง เสรีภาพที่ต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบ กล่าวคือ การมีเสรีภาพในการแสดงออก แสดงความคิดเห็น แสดงศักยภาพเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และจิตใจที่เสรีเป็นอิสระปราศจากการครอบงำจากกิเลส ที่จะทำให้เกิดการทำเพียงเพื่อประโยชน์ส่วนตนและกลายเป็นผลร้ายทำลายประชาธิปไตย เป็นเสรีภาพภายในแสดงถึงจิตใจที่มีปัญญาวิจฉัย คิดวางแผนได้อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์สุขที่แท้จริง ส่วนความรับผิดชอบนั้นต้องมีการไตร่ตรองก่อนทำ จึงเป็นความรับผิดชอบที่ดี คนที่รับผิดชอบหลังทำนั้นคือการรับผิดชอบในผลที่ทำไปแล้ว ซึ่งบางครั้งอาจจะสายไปเสียแล้ว ดังนั้น ความรับผิดชอบที่แท้จริงพึงปรารถนาของระบอบประชาธิปไตย คือ การรับผิดชอบก่อนใช้เสรีภาพในการกระทำ จะเป็นการกระทำที่เป็นไปอย่างถูกต้อง และก่อผลดีที่สุด เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ เป็นหลักการสำคัญที่ต้องโยงใยสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แสดงออกต่อกันด้วยความเมตตา ความเสมอภาค ยอมรับจุดต่างของแต่ละบุคคลอยู่บนฐานของจุดร่วม ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกัน ส่งผลให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

สภาพสังคมไทยที่ผ่านมาพบว่า ประเทศไทยมีปัญหาในการแบ่งแยกความเชื่อและไม่ยอมรับฟังความคิดของแต่ละฝ่ายอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดความขัดแย้ง นั้นแสดงถึงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของคำว่าประชาธิปไตย Tantisoonthorn (2014) ได้กล่าวถึงคำพูดของนักวิชาการชาวเยอรมันที่กล่าวว่า “มนุษย์ไม่มียีนประชาธิปไตยในตัวเอง” จึงเป็นเหตุผลที่จำเป็นต้องสร้างประชาธิปไตยขึ้นมาโดยผ่านกระบวนการศึกษาเพื่อให้เกิดความศรัทธาในอุดมการณ์ รู้และเข้าใจในระบบการเมืองการปกครองและใช้ชีวิตในแนวทางประชาธิปไตย ซึ่งจำเป็นต้องฝึกฝนตั้งแต่ระดับปฐมวัย โดยการปฏิบัติกร่วมคิด ทำ กำหนดและตัดสินใจบนฐานของเหตุผล และมีจุดมุ่งหมายที่ประโยชน์ส่วนรวมก่อนส่วนตน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่นำไปสู่ทักษะของความเป็นประชาธิปไตย จึงทำให้ประเทศพัฒนาอย่างรวดเร็ว

เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยสำคัญที่จะเรียนรู้จึงควรได้รับการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นสมาชิกในสังคมไทยที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและได้รับการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยตั้งแต่เด็ก ดังที่ องค์การ UNICEF ได้กล่าวว่า เด็กเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงต้องวางรากฐานในการพัฒนามโนทัศน์ ทักษะและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย (Booncherdchoo, 2017) ดังนั้น ในการพัฒนาประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ซึ่งการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยนั้นต้อง

เป็นไปในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตประชาธิปไตยที่ต้องปฏิบัติทุกวัน เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การแสดงออกซึ่งความคิดเห็น รู้จักคิดวิเคราะห์ มีเหตุผลและสร้างสรรค์ รู้จักเลือกรับข้อมูลข่าวสาร ตัดสินใจ รู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวม Tantisoonthorn (2014) และ Dewey (1967) ที่อธิบายว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นความสัมพันธ์ของมนุษย์ 3 ประการ คือ 1) การเคารพซึ่งกันและกัน ได้แก่ การเคารพในความคิดและการกระทำของผู้อื่น การกล้าแสดงความคิดเห็นและแสดงออกโดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น 2) การแบ่งปัน ร่วมมือและประสานงาน ได้แก่ การอาสารับทำงานตามความสามารถ การให้ความร่วมมือตามอัธยาศัย การประสานงานและทำงานตามแผนที่ได้มีมติร่วมกัน 3) การมีความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา เป็นการทำงานหรือกิจกรรมใดด้วยความรอบคอบและใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ นั้นแสดงให้เห็นว่าประชาธิปไตยสำหรับเด็กปฐมวัย คือการสร้างให้เด็กมีพฤติกรรมประชาธิปไตย ในการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน นั้นหมายถึงการดูแลตนเองได้ ยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น รู้จักร่วมมือกับผู้อื่นในการอยู่ร่วมกันได้ ปฏิบัติตามกติกา รับฟังความคิดเห็นของกลุ่ม สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Amarinsangpen (2011) ได้ทำการวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบเชิงยืนยัน ลักษณะประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย โดยวางกรอบแนวคิดตามองค์ประกอบประชาธิปไตย ของ สาโรช บัวศรี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเคารพซึ่งกันและกัน (คารวะธรรม) ความร่วมมือร่วมใจ (สามัคคีธรรม) และความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา (ปัญญาธรรม)

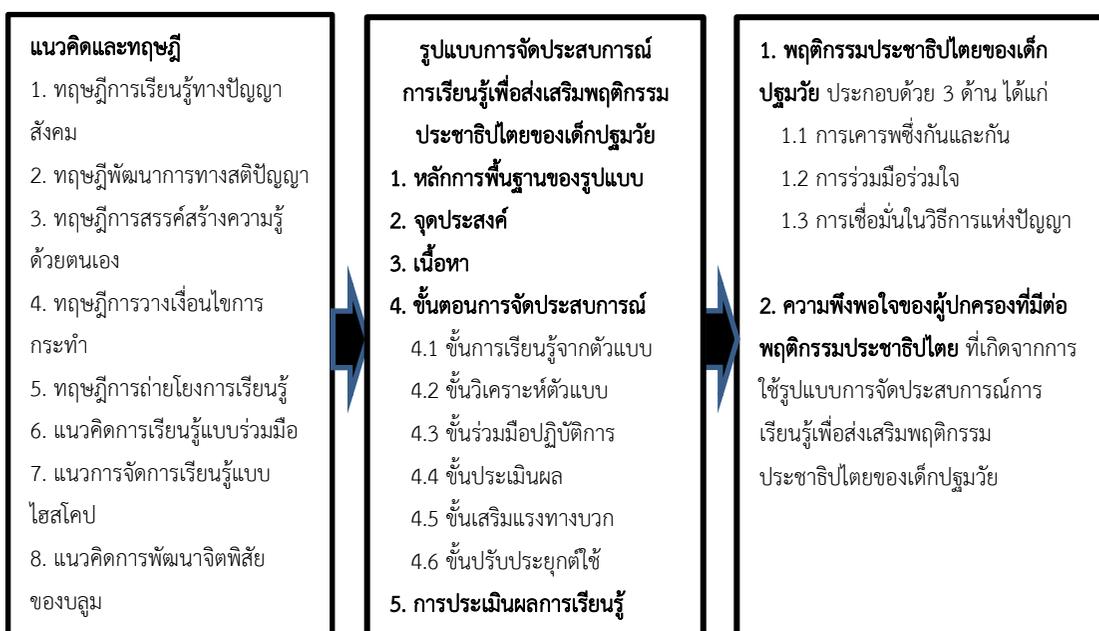
จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นคุณลักษณะที่เป็นสากลในการสร้างเด็กปฐมวัยให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของประเทศและโลก การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนและอยู่ร่วมกันในสังคมโลกได้อย่างสงบสุข ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งจะเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยที่มีคุณภาพตอบสนองต่อการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยของประเทศและสังคมโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

2. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งการทดลองแบบวัดซ้ำ (Quasi-experimental Research) มีขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย

แหล่งข้อมูล

1) เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตย การส่งเสริมคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย พัฒนาการและการเรียนรู้ แนวทางในการปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตย รูปแบบการเรียนการสอน ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ทฤษฎีการสรรค์สร้าง

ความรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำ ทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวการจัดการเรียนรู้แบบไฮสโคป และแนวคิดการพัฒนาจิตพิสัย

2) ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเคราะห์ข้อมูล แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มย่อย และแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประชาธิปไตย การส่งเสริมคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย พัฒนาการและการเรียนรู้ แนวทางการปลูกฝังพฤติกรรมประชาธิปไตย รูปแบบการเรียนการสอน และทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

2) ยกร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

3) ประชุมสนทนากลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน เพื่อวิพากษ์รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยและพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.12 สรุปว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด และปรับรูปแบบให้มีความสมบูรณ์

ระยะที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2561

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ่อวิทย์บางระกำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ปีการศึกษา 2561 ได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 29 คน ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องทั้งในด้านเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.39 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 สรุปว่า มีความเหมาะสมมาก และนำไปทดลองใช้กับเด็กที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างและปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะให้มีความสมบูรณ์

2) แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ โดยนำแบบประเมินไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความสอดคล้องของเนื้อหา การใช้ภาษาที่เหมาะสม โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) 0.95 จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับเด็กปฐมวัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน แล้วนำข้อมูลไปหาความเชื่อมั่นมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ครอนบาคทั้งฉบับได้ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ไปทดลองใช้และประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย 3 ระยะเวลา ได้แก่ ก่อนการทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลอง ใช้รูปแบบแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated Measures ANOVA)

2.2 การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

แหล่งข้อมูล

ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย จำนวน 17 คน ที่สะดวกเข้าร่วมการประชุมสนทนากลุ่มย่อยและตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยนำแบบสอบถามฯ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความสอดคล้องของเนื้อหา การใช้ภาษาที่เหมาะสม โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruency: IOC) 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดการประชุมสนทนากลุ่มย่อยกับตัวแทนผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบฯ จำนวน 17 คน และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการสนทนากลุ่มใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย สามารถนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและทฤษฎีพื้นฐาน 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการและแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วยหลักการ 7 หลักการ ดังนี้

1) หลักการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ เป็นหลักการเรียนรู้ที่กระตุ้นเร้าความสนใจของเด็กปฐมวัยให้สนใจตัวแบบที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย เด็กเกิดการรู้คิดในการสังเกตตัวแบบ พฤติกรรม

ของตัวแบบ และผลลัพธ์ของการกระทำของตัวแบบ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดแรงจูงใจในการจดจำ พฤติกรรมประชาธิปไตยและเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย โดยหลักการนี้มีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีแบนดูรา (Bierhoff, 2002; as cited in Bandura, 1986)

2) หลักการปรับมโนทัศน์ เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ สถานการณ์ที่ตัวแบบเผชิญอยู่ และพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกว่าส่งผลอย่างไรกับ ตัวแบบ โดยให้เด็กปฐมวัยอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ใช้เหตุผลอธิบายประกอบ กับเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบกับสถานการณ์และตัวแบบกับบุคคลอื่น เพื่อปรับมโนทัศน์ และหาแนวทางการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนเองให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ หลักการนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Arbuthnot & Forst, 1998; Khowtrakoon, 2007) และกระบวนการขยายโครงสร้างทางปัญญาเพื่อให้เกิดกระบวนการปรับ สมดุลโครงสร้างทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Pinyoanuntapong, 2007)

3) หลักการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ของเด็กกับเด็กและเด็กกับครูในการลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน เด็กมีโอกาสนำปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทำ ให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยนำข้อสรุปแนวทางปฏิบัติตนตาม พฤติกรรมประชาธิปไตยมาวางแผนและสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกัน ทำงานตามแผนโดยไม่ เปลี่ยนเป้าหมาย หลักการนี้มีทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีการสรรค์สร้างความรู้ด้วย ตนเองของไวโกตสกี (Putnam, 1993; as cited in Johnson & Johnson, 1989; Slavin, 1990)

4) หลักการลงมือกระทำ เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องเรียนรู้จากประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งเด็กเป็นผู้ใช้ประสาทสัมผัส สัมผัส จำแนก เปรียบเทียบ ทดลองเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เกิดการขยายประสบการณ์ แนวคิดพื้นฐานหลักการนี้คือ การ จัดการเรียนรู้แบบไฮสโคป (Polyotin et al., 2007) และแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ

5) หลักการประเมินค่า เป็นหลักการที่เน้นความสำคัญของการให้เด็กทบทวนและสะท้อน ความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างการปฏิบัติงานร่วมกันของเด็กสู่การประเมินค่าลักษณะ พฤติกรรมประชาธิปไตยที่ควรยึดถือในการปฏิบัติเพื่ออยู่ร่วมกัน แนวคิดที่สนับสนุนหลักการนี้คือ

แนวคิดการพัฒนาจิตพิสัยของบลูม (Khowtrakoon, 2007; Khammani, 2003) และการจัดการเรียนรู้แบบไฮสโคป ในขั้นนำเสนอผลงาน (Review) (Polyotin et al., 2007)

6) หลักการเสริมแรงทางบวก เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับเสริมแรงทางบวกให้กับเด็กที่แสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยเพื่อสร้างแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ และยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติตน ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของหลักการนี้คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา และทฤษฎีการวางเงื่อนไขการกระทำของสกินเนอร์ (Bierhoff, 2002; as cited in Rushton, 1982)

7) หลักการถ่ายโยงการเรียนรู้ เป็นหลักการที่เด็กนำมโนทัศน์พฤติกรรมประชาธิปไตยมาใช้ซ้ำได้ด้วยตนเอง ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่เด็กได้เคยเรียนรู้และรับประสบการณ์มาก่อน โดยมีครูเป็นผู้ให้การเสริมแรงเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่คงทน ทฤษฎีพื้นฐานของหลักการนี้คือ ทฤษฎีการถ่ายโยงการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Khowtrakoon, 2007)

องค์ประกอบที่ 2 จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ได้แก่ 1) การเคารพซึ่งกันและกัน 2) การร่วมมือร่วมใจ และ 3) การเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ที่ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เด็กพบเจอในชีวิตประจำวัน โดยให้เด็กปฐมวัยได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตและวิเคราะห์ตัวแบบ การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน การนำเสนอผลงานกลุ่มและการเสริมแรงทางบวกเพื่อให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยซ้ำ จนกระทั่งพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ได้แก่ พฤติกรรมประชาธิปไตย ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเคารพซึ่งกันและกัน คือการที่เด็กปฐมวัยเข้าใจในสิทธิของตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเป็นมิตร ยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น โดยเด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรม การรู้จักรอคอย แสดงถึงการเคารพต่อสิทธิของตนเองและผู้อื่น การปฏิบัติตามข้อตกลง 2) การร่วมมือร่วมใจ คือ การที่เด็กปฐมวัยให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ โดยเด็กปฐมวัยรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองและกลุ่ม ช่วยเหลือผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ และรู้จักการเอื้อเพื่อแบ่งปันกัน 3) การเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา คือ การที่เด็กปฐมวัยสามารถใช้

สติปัญญาในการทำงาน การแก้ปัญหา ตัดสินใจในการทำสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล โดยเด็กปฐมวัยคิดวางแผน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสมและมีเหตุผล ซึ่งครูปฐมวัยคัดเลือกมานำเสนอผ่านตัวแบบเพื่อให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์ของพฤติกรรมประชาธิปไตย

องค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยให้เกิดประสิทธิผลนั้น ครูต้องศึกษาและทำความเข้าใจในขั้นตอนของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย และเลือกตัวแบบที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และต้องเป็นแบบอย่างพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนดังนี้

1) **ขั้นเรียนรู้จากตัวแบบ** ตามหลักการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบเป็นขั้นการจัดประสบการณ์ที่ครูกระตุ้นความสนใจของเด็กปฐมวัยด้วยตัวแบบหรือการสนทนาเพื่อตั้งประสบการณ์เดิมของเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนรู้ และนำเสนอตัวแบบที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยผ่านนิทานสถานการณ์จำลองหรือบทบาทสมมติ

2) **ขั้นวิเคราะห์ตัวแบบ** ตามหลักการปรับมโนทัศน์ เป็นการจัดประสบการณ์ที่ครูกระตุ้นให้เด็กปฐมวัยอภิปรายถึงลักษณะของตัวแบบ พฤติกรรม สถานการณ์ที่ตัวแบบเผชิญและผลลัพธ์ของพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมาพร้อมทั้งสรุปเป็นแนวทางปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับสถานการณ์

3) **ขั้นร่วมมือปฏิบัติการ** เป็นการจัดประสบการณ์ตามหลักการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกและหลักการลงมือกระทำ โดยเปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในการปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนและปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยนำข้อสรุปแนวทางปฏิบัติตนตามพฤติกรรมประชาธิปไตยตามตัวแบบมาใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

4) **ขั้นประเมินผล** เป็นขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้นำเสนอผลงานและสะท้อนกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทบทวนความคิดต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกัน

5) **ขั้นการเสริมแรงทางบวก** เป็นขั้นตอนที่เสริมแรงทางบวกเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยทันที ซึ่งการเสริมแรงนี้อาจเกิดจากเด็กปฐมวัยให้การเสริมแรงซึ่งกันและกัน หรือครูเป็นผู้เสริมแรงก็ได้ ในการเสริมแรงนั้นต้องกล่าวชมที่ตัวบุคคลที่แสดงพฤติกรรม ระบุพฤติกรรมและบอกผลการกระทำนั้น ๆ ว่าเกิดประโยชน์อย่างไร

6) ชั้นปรับประยุกต์ใช้ เป็นขั้นตอนที่เด็กปฐมวัยอยู่เผชิญอยู่สถานการณ์ใหม่ทีพบในชีวิตประจำวันทีคล้ายคลึงกับประสบการณ์ทีได้รับมาแล้วเด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยได้ด้วยตนเอง และครูให้การเสริมแรงทางบวกกับเด็กทันทีเพื่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมทีคงทน และเด็กเป็นต้นแบบเพื่อให้เพื่อนเกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยตามในทันที

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย โดยครูปฐมวัยใช้การสอบถามความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย สังเกตการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยตามตัวชี้วัด แบบประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตย

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

2.1.1 ผลการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ สามารถนำเสนอผลการเปรียบเทียบรายคู่ คะแนนการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยก่อนทดลอง ระหว่างทดลองและหลังทดลอง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ก่อนทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังทดลองใช้รูปแบบ

Source of Variation	SS	Df	MS	F	P
Test	40.430	2	20.215	1595.061**	0.000
Within Cell	0.710	56	0.130		

**p<0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลที่ได้ปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 85.042, Sig. = 0.000$) แสดงว่าในแต่ละช่วงเวลาของการประเมินมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทีระดับ 0.01 ดังนั้นจึงทำการทดสอบว่ามีช่วงใดบ้างทีมีพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยแตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

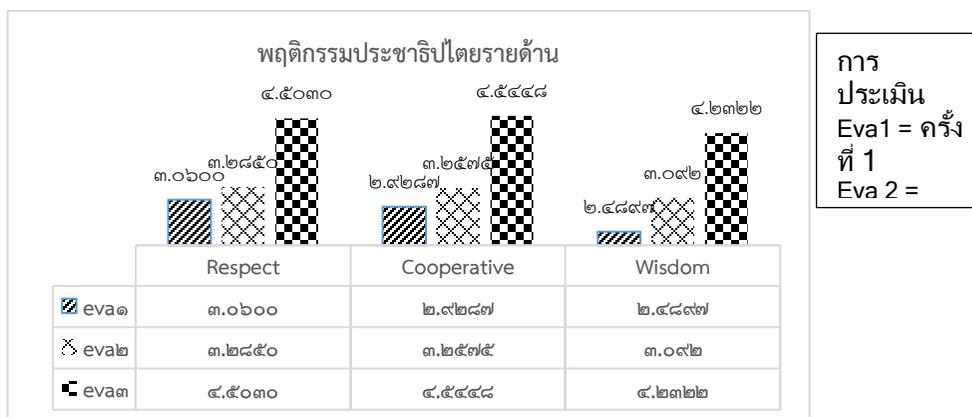
ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของช่วงเวลาในการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นรายคู่

ช่วงเวลาในการประเมิน	ก่อนทดลอง (ครั้งที่ 1)	ระหว่างทดลอง (ครั้งที่ 2)	หลังทดลอง (ครั้งที่ 3)
	2.826	3.212	4.426
ก่อนทดลอง (ครั้งที่ 1)	2.826	--	-1.600**
ระหว่างทดลอง (ครั้งที่ 2)	3.212	--	-1.241**
หลังทดลอง (ครั้งที่ 3)	4.426	--	--

**p<0.01

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของช่วงเวลาในการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยเป็นรายคู่ พบว่า การวัดซ้ำในทุกคู่มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.1.2 ผลการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยรายด้าน จากการประเมินช่วงก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง ผลปรากฏในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ผลการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยรายด้าน

แผนภูมิที่ 1 แสดงการศึกษาผลการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยรายด้าน ได้แก่ ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน (Respect) ด้านการร่วมมือร่วมใจ (Cooperative) และด้านเชื่อมั่นในวิธีทางแห่งปัญญา (Wisdom) ซึ่งจากการประเมินพฤติกรรมประชาธิปไตยก่อนทดลอง ระหว่างทดลองและหลังทดลอง พบว่ามีพฤติกรรมประชาธิปไตยรายด้านนั้นมีคะแนนประเมินพฤติกรรมแต่ละด้านสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดได้ค่าเฉลี่ย 4.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 ได้แก่ 1) การเคารพซึ่งกันและกัน 2) การร่วมมือร่วมใจ และ 3) การเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย สามารถอภิปรายในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย พบว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและทฤษฎีพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 หลักการ ได้แก่ หลักการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ หลักการปรับมโนทัศน์ หลักการปฏิสัมพันธ์เชิงบวก หลักการลงมือกระทำ หลักการประเมินค่า หลักการเสริมแรงทางบวก และหลักการถ่ายโยงการเรียนรู้ 2) จุดประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการจัดประสบการณ์ ประกอบด้วย ขั้นเรียนรู้จากตัวแบบ ขั้นวิเคราะห์ตัวแบบ ขั้นร่วมมือปฏิบัติการ ขั้นประเมินผล ขั้นการเสริมแรงทางบวก และขั้นปรับประยุกต์ใช้ และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในเด็กปฐมวัยที่มีองค์ประกอบครบถ้วนสมบูรณ์ มีรายละเอียดที่ชัดเจน ซึ่งเกิดจากการศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีทั้งในและต่างประเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และในแต่ละองค์ประกอบย่อยยังมีขั้นตอนในการจัด

ประสบการณ์ที่ชัดเจน ซึ่งหากนำไปใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยได้จริง ยกตัวอย่างเช่น ชั้นเรียนรู้จากตัวแบบ เป็นขั้นตอนที่ครูกระตุ้นความสนใจและดึงประสบการณ์เดิมของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับจากการสังเกตตัวแบบที่เด็กสนใจและมีพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยการสนทนาซักถาม และให้เด็กคาดคะเนคำตอบจากสิ่งเร้าที่ครูเสนอ จากนั้นครูจึงนำเสนอตัวแบบผ่านกิจกรรมการเล่านิทาน การแสดงบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กปฐมวัยให้ความสนใจและชื่นชอบ ตามหลักการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา (Bandura) ที่ว่ากระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบประกอบไปด้วย กระบวนการตั้งใจใส่ใจในการสังเกต กระบวนการจดจำ กระบวนการแสดงพฤติกรรมที่เหมือนตัวแบบ และกระบวนการจูงใจให้แสดงพฤติกรรมที่เหมือนตัวแบบ สอดคล้องกับการศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย ด้วยการสังเกตเลียนแบบจากตัวแบบ (Booncherdchoo, 2017) ซึ่งรวมไปถึงบทบาทของครูผู้สอนจำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยเพื่อเป็นตัวอย่างให้เด็กปฐมวัยด้วยเช่นกัน ในขั้นตอนการสอนนี้ สิ่งสำคัญคือการคัดเลือกตัวแบบที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่มีอิทธิพลต่อเด็กปฐมวัย ตามธรรมชาติ เด็กวัยนี้ชอบฟังนิทาน เด็กมีความเชื่อว่าสิ่งต่าง ๆ สัตว์ต่าง ๆ นั้นพูดได้ มีความรู้สึกและมีชีวิต ด้วยเด็กอยู่ในช่วงวัยจินตนาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ruamsuk (2015) เรื่อง การสร้างสื่อนิทานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจของเด็กปฐมวัย ที่ว่าหนังสือนิทานที่สร้างตัวละครที่มีความน่าสนใจและเป็นแบบอย่างที่ดีจะทำให้เด็กชื่นชอบและเลียนแบบพฤติกรรมที่ดีของตัวละคร ดังนั้น กิจกรรมการเล่านิทานจึงเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมในการนำเสนอตัวแบบให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ถึงลักษณะพฤติกรรมประชาธิปไตยในแต่ละตัวชีวิต เช่น การเคารพซึ่งกันและกัน รู้จักรอคอยตามลำดับก่อนหลัง หรือการดูแลสิ่งของตนเองได้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อยู่ในการเชื่อมั่นในวิธีแก้ปัญหา เป็นการใช้หลักเหตุและผลในการแก้ปัญหาของตนเองหรือกลุ่ม การเสนอตัวแบบโดยใช้บทบาทสมมติโดยเด็กปฐมวัยได้ลงเล่นบทบาทสมมติ หรือสถานการณ์จำลอง เด็กจะเกิดความเข้าใจในความรู้สึกของตัวแบบ เมื่อแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยแล้วได้รับผลตอบแทนหรือคำชมเชยจากผู้อื่นที่สะท้อนผลจากการกระทำทำให้เด็กและต้องการแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ และในการนำเสนอตัวแบบเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบนั้น และเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมประชาธิปไตยอย่างสม่ำเสมอแล้ว เด็กก็จะสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้โน้มน้าในการแสดงพฤติกรรม

ประชาธิปไตยได้ด้วยตนเองเมื่อตนอยู่ในสถานการณ์ใหม่ที่คล้ายคลึงกับประสบการณ์ที่ได้รับมา เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างที่เด็กปฐมวัยดำเนินชีวิตในโรงเรียน และเมื่อครูเสริมแรงทางบวกกับเด็ก จะเกิดเป็นพฤติกรรมที่คงทน และเด็กจะกลายเป็นตัวแบบให้เพื่อนเกิดแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยตามในทันที การที่เด็กปฐมวัยสามารถประยุกต์ใช้มโนทัศน์ดังกล่าวได้ด้วยตนเอง และครูให้ความใส่ใจเสริมแรงทางบวก จะทำให้เด็กปฐมวัยได้รับความพึงพอใจและเชื่อมั่นว่า พฤติกรรมที่ตนแสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และพัฒนาเป็นคุณลักษณะประชาธิปไตย สอดคล้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุค 4.0 ที่ว่า เด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาคุณลักษณะ 4 ประการ คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การคิดผลิตภาพ และการคิดรับผิดชอบ ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำ ได้ปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปสร้างสรรค์ชิ้นงาน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่เด็กปฐมวัยต้องได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม (Meesomsarn & Silpakijyan, 2019)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย ในภาพรวมพบว่า คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยรายด้านนั้น มีคะแนนประเมินพฤติกรรมแต่ละด้านสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าขั้นตอนและหลักการของรูปแบบที่เป็นกลไกที่ชัดเจน ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้จากตัวแบบที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยได้จริง เด็กได้วิเคราะห์ตัวแบบ และได้ข้อสรุปเป็นมโนทัศน์ของพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เป็นตัวบ่งชี้ด้านใดด้านหนึ่ง ในแต่ละครั้งที่ครูได้นำเสนอตัวแบบซึ่งตามแผนการจัดประสบการณ์ครูจะนำเสนอตัวแบบครั้งละ 1 พฤติกรรม และก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมครูจะทบทวนมโนทัศน์ของพฤติกรรมที่เรียนไปแล้ว ดังนั้น เมื่อมีการจัดประสบการณ์ที่มีความถี่มากขึ้น เด็กก็จะเรียนรู้พฤติกรรมประชาธิปไตยที่เป็นตัวบ่งชี้ย่อยเพิ่มขึ้น ตามธรรมชาติพัฒนาการของเด็กปฐมวัยเด็กจะมีลักษณะการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) เมื่อเด็กปฐมวัยได้เรียนรู้มโนทัศน์ของพฤติกรรมประชาธิปไตยอีกทั้งได้ลงมือปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นการจำลองสถานการณ์ของสังคมที่เด็กต้องอยู่ร่วมกัน การที่รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนให้เด็กได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันจะทำให้เด็กเกิด

การเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน และคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ดังนั้น เมื่อครูจัดสถานการณ์ให้เด็กได้เข้าสังคมที่เป็นกลุ่มเล็กในชั้นปฏิบัติการร่วมกัน วางเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมให้เด็กเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน เรียนรู้ในการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม เสนอความคิดเห็นของตนเองต่อกลุ่ม ปฏิบัติตามแผนของกลุ่ม รับผิดชอบต่องานในส่วนของตนเอง และช่วยเหลือแบ่งปันเพื่อนในกลุ่ม ในขณะที่เด็กก็ต้องสอบถามเพื่อนก่อนว่าให้ช่วยหรือไม่ รู้จักที่เคารพสิทธิของเพื่อน และในการทำงานร่วมกันแต่ครั้งเด็กจะพบปัญหาและแก้ปัญหาาร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นจากการลงมือทำ เข้าใจเหตุและผลมากขึ้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมบ่งชี้ด้านความเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งจะสามารถเห็นการแสดงออกได้จากการที่เด็กนำเสนอผลงานกลุ่มสะท้อนกระบวนการทำงานของกลุ่มและพฤติกรรมของตนเอง ในขั้นการประเมินผล และสิ่งสำคัญคือการเสริมแรงทางบวกของครูเป็นการย้ำความเข้าใจในโมทัศน์ของพฤติกรรมประชาธิปไตยให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดการแสดงพฤติกรรมซ้ำและเป็นตัวแบบให้เพื่อนแสดงพฤติกรรมตาม ส่งผลให้เด็กปฐมวัยเกิดการเห็นคุณค่าของตนเอง ตามทฤษฎีมาสโลว์ ทำให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตย อีกทั้งการส่งเสริมให้เด็กให้เหตุผลของการกระทำตนเองว่าจะเกิดอะไรขึ้นจากผลการกระทำนั้น ซึ่งแน่นอนว่าตามพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยนั้น เด็กยังไม่สามารถที่จะคาดการณ์หรือคิดเหตุผลที่มีความซับซ้อนไม่ได้ในทันที ซึ่งครูจะต้องมีความเข้าใจและต้องตอบสนองต่อเด็กในทันทีที่เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย เด็กจะเกิดความเข้าใจและสั่งสมโมทัศน์ของพฤติกรรมประชาธิปไตยจนกระทั่งเพียงพอที่จะทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและยึดมั่นในการแสดงพฤติกรรมซ้ำจนกระทั่งเป็นนิสัย สอดคล้องกับ Dounghommes, Sangsingkeo, and Chandransu (2017) ทำการศึกษาสังเคราะห์การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความคิดเชิงบูรณาการประชาธิปไตยในวัฒนธรรมไทยให้เด็กและเยาวชนว่า การอยู่ร่วมกับคนอื่นแล้วเคารพในความแตกต่างและก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ประกอบด้วย การใช้สิทธิ หลักเหตุผล ความพอเพียง การยอมรับความแตกต่าง การพึ่งพาอาศัย การมีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวม ซึ่งการเปิดพื้นที่ให้เด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เด็กเกิดเกิดความตระหนักเกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่อยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องจัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม ได้คิดวิเคราะห์ สะท้อนความเห็น ได้ลงมือปฏิบัติจริง นำความรู้มาต่อยอด และควรให้ความสำคัญกับกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเคารพในสิทธิของผู้อื่น และการรู้สิทธิของตนเอง โดยเด็กเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบที่มีพฤติกรรมในการเคารพซึ่งกันและกัน การตั้งคำถามเพื่อวิเคราะห์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดความเข้าใจในสิทธิของตนเองและของเพื่อน การมีส่วนร่วมในการตั้งกติกาของกลุ่มและของห้องเรียนเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมรับของเด็กในการเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน ซึ่งเด็กแสดงออกจากการปฏิบัติงานร่วมกัน และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันในการดูแลตนเองได้ ไม่แย่งของเล่นจากเพื่อน เป็นต้น เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมแล้วครูให้การเสริมแรงทางบวกก็จะทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจและแสดงพฤติกรรมซ้ำ อีกทั้งยังเป็นตัวอย่างให้กับเพื่อน ๆ ในห้องเรียนด้วย การเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันโดยการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจว่าเพื่อน ๆ แต่ละคนมีความคิดที่แตกต่างกัน การวางแผนงานร่วมกัน และทำกิจกรรมร่วมกันก็จะทำให้เด็กได้ฝึกฝนการเคารพซึ่งกันและกัน แบ่งปันและดูแลจัดเก็บสิ่งของที่จะต้องใช้ร่วมกัน

2) ด้านการร่วมมือร่วมใจนั้นเกิดขึ้นเมื่อเด็กเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบที่มีความร่วมมือร่วมใจ สามัคคีกัน ผ่านการวิเคราะห์เพื่อปรับมโนทัศน์แล้ว เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งกติกาตั้งเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กันตามหลักการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกจะทำให้เด็กยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เรียนรู้การประนีประนอมกันจากการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นกลุ่ม รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับจากกลุ่ม การเอื้อเฟื้อแบ่งปันและช่วยเหลือเพื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม รวมทั้งการชื่นชมในผลงานของตนเองและกลุ่ม เกิดความรักและสามัคคีกัน ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้เด็กจะเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีประชาธิปไตยในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นแล้วก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม สอดคล้องกับ Polyiem and Nuangchalern (2018) ที่ทำการศึกษานโยบายการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 แนวการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การเคารพซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบและการตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยจัดกิจกรรมต้องให้เด็กปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลง ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูและนักเรียนร่วมมือกันคิดและร่วมมือกันทำ เน้นความมีส่วนร่วมในการคิดและทำงานโดยไม่ส่งเสริมการแข่งขัน

3) การเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลที่เด็กต้องมีการอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงตัวแบบ การตั้งประเด็นคำถามของครูเป็น

การกระตุ้นให้เด็กคิดวิเคราะห์และอภิปรายสิ่งต่าง ๆ โดยใช้หลักเหตุผล และขั้นการปฏิบัติการร่วมกัน เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงานกลุ่มซึ่งในระหว่างที่ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนอาจเกิดปัญหาและข้อขัดแย้งขึ้นมา ต้องเปิดโอกาสให้เด็กร่วมกันแก้ปัญหาเองโดยใช้หลักเหตุผล และผล ต้องยอมรับความคิดเห็นของกลุ่ม ตั้งข้อสังเกตและทดลองแก้ปัญหาตามที่วางแผนไว้โดยไม่เปลี่ยนเป้าหมาย ซึ่งในกระบวนการแก้ปัญหาของเด็กอาจเกิดความขัดแย้งขึ้นมา ครูต้องให้เด็กลองแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยตัวเองโดยที่ไม่ใช้ความรุนแรง โดยครูให้การแนะนำสร้างทางเลือกหรือกระตุ้นเพื่อให้เด็กคิดและเลือกวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ครูเสริมแรงทางบวกกับเด็กเมื่อพบว่าเด็กสามารถแก้ปัญหาหรือเสนอแนวทางให้กับกลุ่มได้ จากการที่ให้เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ฝ่าอุปสรรคด้วยตนเองจะทำให้เด็กเกิดทักษะที่จำเป็นต่อยุค 4.0 ที่ว่าต้องสร้างให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือกระทำ การปฏิบัติจริง และนำความรู้ไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน (Meesomsarn & Silpakityan, 2018) และนอกจากนั้นยังเป็นการส่งเสริมทักษะการคิด ซึ่งสอดคล้องกับ Srirachoenpramong (2011) ที่ศึกษาผลของการใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนตามแนวคิดจอห์นสันและจอห์นสัน ซึ่งเป็นการให้เด็กปฐมวัยบรรยายความต้องการ บอกความรู้สึก ให้เหตุผล สรุปความต้องการและเหตุผลของคู่กรณี หาทางเลือกและเลือกในสิ่งที่ตกลง ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กอนุบาล จึงทำให้ คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ใช้กระบวนการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสันสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัย พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้ใช้รูปแบบและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกิจกรรม เริ่มต้นจากครูใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยที่โรงเรียน ผู้ปกครองเริ่มสังเกตเห็นว่าเด็กปฐมวัยกลับไปเล่นที่ฟังหรือกิจกรรมที่ทำที่โรงเรียนให้ผู้ปกครองฟัง และผู้ปกครองได้สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงของเด็กปฐมวัยว่ามีการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตย

เพิ่มขึ้น เด็กมีการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน รู้จักการรอคอย ยอมรับปฏิบัติตามข้อตกลง เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความร่วมมือร่วมใจ สามัคคี โดยการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและกลุ่ม รู้จักช่วยเหลือผู้อื่นในเรื่องต่าง ๆ เอื้อเฟื้อแบ่งปันกัน และเด็กมีการใช้เหตุและผลหรือวิธีการแก้ปัญหา ในการวางแผนและการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง แสดงเหตุผลได้ โดยกลุ่มผู้ปกครองอธิบายว่า ลูกหรือหลานของตนเองนั้นดูแลช่วยเหลือตนเองได้ อาบน้ำเองได้ ซึ่งในอดีตผู้ปกครองต้องบังคับหรือช่วยเหลือ เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้น และสังเกตเห็นว่าเด็กควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดีขึ้น มีความอดทน รอคอยเป็น เช่น เมื่อก่อนน้องเอาตามไปตลาดจะต้องร้องไห้ โวยวายขอซื้อของเล่น เมื่อผู้ปกครองไม่ได้จะร้องไห้ไม่ยอมกลับบ้าน จนผู้ปกครองต้องยอมซื้อให้ แต่หลังจากที่คุณครูสอนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยแล้วดีขึ้น เชื่อฟังและเริ่มมีเหตุผลมากขึ้น น้องแอนกล้าแสดงเหตุผลของตัวเองมากขึ้น เช่น น้องแอนเตือนคุณแม่เมื่อคุณแม่พูดไม่เพราะ เตือนคุณพ่อเมื่อคุณพ่อสูบบุหรี่ มีเหตุผลมากขึ้น โดยผู้ปกครองเล่าว่า ถ้าผู้ปกครองห้ามน้องทำอะไร น้องจะถามว่าทำไมถึงไม่ให้น้องทำ แล้วน้องก็บอกเหตุผลของน้องว่าทำไมจึงอยากทำ ส่วนน้องปีมีการแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน ๆ แถวบ้าน ซึ่งปกติน้องปีจะหวงของไม่ค่อยยอมแบ่งให้ใคร นอกจากนั้น น้องพยายามช่วยงานบ้านทุกอย่างโดยอาสาด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าบางอย่างยังไม่เป็น ก็อาสาช่วยและบอกว่าอยากทำเป็น อยากให้บ้านสะอาด เมื่อกลับไปบ้านเชื่อฟังผู้ปกครองมากขึ้น ยอมรับปฏิบัติตามที่ผู้ปกครองบอก ตัวการสะท้อนถึงพฤติกรรมเด็กปฐมวัยที่บ้านแสดงให้เห็นถึงการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยของเด็กเพิ่มขึ้นเป็นผลจากการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยที่โรงเรียน และครูผู้ใช้รูปแบบได้สะท้อนถึงผลของการใช้รูปแบบว่าทำให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมประชาธิปไตย และสามารถจัดการชั้นเรียนได้ง่ายขึ้นเพราะเด็กปฐมวัยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ดูแลสิ่งของของตนเองได้ รู้จักปฏิบัติตามกติกาที่ตั้งร่วมกัน เด็กรู้จักใช้เหตุผลมากขึ้นในการแก้ปัญหา ซึ่งเด็กบางคนนั้นก่อนใช้รูปแบบเด็กไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เลย ต้องตอบสนองความต้องการเขาตลอดเวลา ถ้าไม่ได้ตั้งใจจะร้องไห้และทำเพื่อนในห้องวุ่นวายตามไปด้วย และเมื่อใช้รูปแบบแล้วเด็กมีความอดทนฟัง รอคอยได้ มีระเบียบวินัยมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อคุณครูเห็นใครปฏิบัติตามพฤติกรรมประชาธิปไตย ครูให้แรงเสริมทางบวกทันที ชมเชยที่ตัวเด็ก พฤติกรรมที่ทำและผลที่ได้ในทันที จะทำให้เด็กกลายเป็นตัวแบบที่ดีของเพื่อน เด็ก ๆ ในห้องเรียนก็ให้ความสนใจและตั้งใจปฏิบัติตามด้วยเช่นกัน จึงทำให้

ห้องเรียนเกิดระเบียบวินัยโดยที่ครูไม่ต้องบังคับ ส่วนการสร้างพฤติกรรมให้เป็นนิสัยนั้น ครูสังเกตจากการที่เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมอิสระ เช่น กิจกรรมเล่นเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง หรือกิจวัตรประจำวัน ถ้าครูพบว่าเด็กแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยเมื่อไร ครูจะให้การเสริมแรง ชมเชยเด็ก นั้นแสดงถึงการที่เด็กมีการประยุกต์ใช้โมทัศน์พฤติกรรมประชาธิปไตยที่เรียนมาใช้ในสถานการณ์จริงที่เด็กเผชิญได้ และเมื่อเด็กสามารถแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตยได้อย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต (Dynamic) ก็จะพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยในที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยให้กับเด็กปฐมวัยต้องได้รับการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดเป็นลักษณะนิสัย เกิดความเชื่อและทัศนคติที่ดีต่อการแสดงพฤติกรรมประชาธิปไตย
2. ผู้ที่นำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยไปใช้ควรศึกษาและทำความเข้าใจทฤษฎีพื้นฐาน หลักการของรูปแบบให้เกิดความเข้าใจเพื่อสามารถปรับใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสมกับบริบทสังคม
3. การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย ครูผู้สอนควรตระหนักในคุณลักษณะของพฤติกรรมประชาธิปไตยและเป็นตัวแบบให้กับเด็กปฐมวัย เนื่องจากครูปฐมวัยมีการปฏิสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัยอยู่เสมอ ดังนั้น ครูปฐมวัยจึงมีบทบาทเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพเด็กปฐมวัย
4. พฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นคุณลักษณะที่ต้องอาศัยการหล่อหลอมของสังคมแวดล้อมรอบตัวเด็กปฐมวัย ดังนั้น เพื่อให้การใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยของเด็กปฐมวัยเกิดประสิทธิผล ครูควรประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเด็กให้ทราบแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาเด็กปฐมวัยร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปทดลองใช้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอื่น ๆ ให้กับเด็กปฐมวัย
2. ควรนำรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยไปทดลองกับเด็กระดับชั้นอื่น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยอบรมผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยที่บ้าน

References

- Amarinsangpen, S. (2011). *A factor analysis and developmental democratic characteristics of young children*. Dissertation, Ed. D. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate school, Srinakarinwirot University. [in Thai]
- Arbuthnot, J. Breden & Forst, D. (1998). *Practicing ethical reasoning: theory and practice*. Translated by Soodjai Boonaree. Bangkok: Developing book center Department of Education. [in Thai]
- Bierhoff. (2002). *Prosocial Behavior*. New York: Psychology.
- Booncherdchoo, S. (2017). The learning provision for early childhood citizenship development. *Journal of Education*, 45(2), 254-267. [in Thai]
- Dewey, John. (1967). *Democracy and Education*. New York: The Macmillan.
- Khammani, T. (2003). *Development of morals, ethics and values: from theory to practice*. Bangkok: Metheethips. [in Thai]
- Khovtrakoon, S. (2007). *Educational psychology* (7th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Meesomsarn, K., & Silpakijyan. (2019). Early childhood development in the 4.0 era. *Journal of Valaya Alongkorn Review (Humanities and Social Sciences)*, 8(1), 171-178. [in Thai]
- Pinyoanuntapong, S. (2007). *Early Childhood Education*. Bangkok: Suan Dusit Rajabhat University Press. [in Thai]
- Polyiem & Nuangchalerm. (2018). Instructional Guideline to Enhance Democracy for Mathayomsuksa 4 Students. *Journal of Community Development Research (Humanities and Socail Sciences)*, 11(1), 177-185. [in Thai]

- Polyotin, P. et al. (2007). *Learning of Thai preschool children based on the concept of highscope*. Bangkok: Office of the education council: Ministry of Education. [in Thai]
- Putnam, W. Joanne. (1993). *Cooperative Learning and Strategies for Inclusion: Celebrating Diversity in the Classroom*. USA.: Paul H. Brookes Publishing.
- Ruamsuk, P. et al. (2015). The Development of Tales to Enhancing Generosity in Children in Early Childhood. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities and Social Sciences)*, 8(1), 903-922.
- Slavin, E. Robert. (1983). *Cooperative Learning*. New York: Longman.
- Sricharoenpramong, N. (2011). *Effects of Using Johnson and Johnson's Conflict Resolution Problem Solving Process in Classroom on Kindergartener's Democratic Behaviors*. Thesis for Master degree of Education Program in Early Childhood Faculty of Education Chulalongkorn University.
- Sutanun, S. (2019, December 6). *The truth of democracy*. Retrieved from http://www.matichon.co.th/article/news_1792999 [in Thai]
- Tantisoonthorn, T. (2014). *Citizen human right and democracy*. Institute of Educational Policy. Bangkok: PPress. [in Thai]